

INTRODUCCIÓ.

El Projecte Lingüístic forma part del Projecte Educatiu de Centre i és el document on s'estableixen els principis d'actuació per al tractament curricular de les llengües catalana i castellana.

Cal destacar que a la nostra escola, com a centre d'educació especial que escolaritza alumnes amb gran diversitat de discapacitats significatives, on la majoria tenen dificultats de comunicació i del llenguatge, el tractament de les llengües va més enllà de l'específicament lingüístic i té una programació molt diferent a la d'un centre educatiu ordinari. Contempla la comunicació entesa com a la possibilitat que té tot alumne/a, amb independència de les seves capacitats i diferències individuals, d'interactuar amb els altres.

Treballem amb sistemes alterantius i augmentatius de comunicació amb la finalitat d'ensenyar mitjançant procediments específics, tot un conjunt estructurat de codis (signes, intercanvi d'objectes, fotos, pictogrames...) que permeten a l'alumne/a realitzar funcions de representació, així com realitzar actes de comunicació acompanyats o no d'emissions vocals. S'elaboren uns quaderns de comunicació individualitzats, amb imatges i paraules, que serveixen d'intercanvi d'informació entre l'alumne/a, escola i família. Les imatges són de l'ARASAAC que és un Sistema Augmentatiu i Alternatiu de Comunicació (SAAC) basat en l'ús de pictogrames, imatges, que faciliten la comunicació a les persones que tenen dificultats en aquest àmbit. El nom de les imatges està escrit en català.

La nostra escola no contempla el tractament curricular de llengües estrangeres, però si que, amb els alumnes de secundària, es treballa vocabulari bàsic en llengua anglesa.

Les concrecions de caràcter anual del projecte s'aniran recollint en la Programació General Anual.

1. ANÀLISI DEL CONTEXT

CARACTERÍSTIQUES SOCIOLINGÜÍSTIQUES

L'escola forma part del complex de l'Associació de Rehabilitació i Educació Especial Jeroni de Moragas, compartint instal·lacions amb el taller Ocupacional i el Centre Especial de Treball de l'Associació. És una escola en règim de concert amb el Departament d'Educació de la Generalitat de Catalunya.

Localitzada a la població de Móra D'Ebre (Ribera d'Ebre). Fou fundada fa quaranta anys i dóna servei a les comarques de la Ribera d'Ebre, Priorat, Terra Alta, Baix Camp i Baix Ebre.

Un dels nostres trets identitaris és ser una escola catalana. Utilitzem la llengua catalana com a llengua vehicular de relació amb els alumnes i les famílies, adaptant i utilitzant diferents estratègies per tal de facilitar la comunicació i ho complementem amb un respecte absolut a la diversitat cultural de procedència dels alumnes.

En l'entorn més immediat dels nostres alumnes, on sortim sovint a fer activitats diverses, la llengua habitual en tots els àmbits és, en general, el català (comerços, biblioteca, entitats...).

Malgrat això, la nostra escola té unes peculiaritats que fan que aquest anàlisi de l'entorn no es pugui limitar a la població on estem ubicats. Gairebé la totalitat dels alumnes vénen de poblacions i comarques diferents i tenen procedències molts diverses, fet que obliga a pensar que els hàbits familiars, i l'entorn social de residència tindrà una influència considerable en les seves actituds lingüístiques. De la totalitat dels alumnes un 40% tenen com a llengua familiar i de relació el català, un 4% l'anglès i el català, un 8% l'àrab i el castellà, un 8% el romanès i el castellà i la resta, el 40% el castellà.

2. OBJECTIUS GENERALS

Els objectius generals del projecte en l'aprenentatge i ús de les llengües es basen en :

- Afavorir i potenciar l'ús del català com a llengua vehicular en tots els àmbits del centre escolar.
- Emmarcar aquest projecte a la realitat concreta de la nostra escola com a centre d'educació especial i dels nostres alumnes amb unes necessitats específiques a l'àmbit comunicatiu-lingüístic.
- Concretar el tractament i l'ús de les llengües en els àmbits: pedagògic, administratiu, institucional, i humà i de serveis.
- Establir estratègies metodològiques i organitzatives en el procés d'ensenyament i aprenentatge del català com a llengua vehicular i del castellà com a segona llengua.
- Participar , en la mesura de les nostres possibilitat en aquelles activitats externes a l'escola que promouen l'ús literari del català: premis de narrativa, activitats literàries a la biblioteca...

Al finalitzar l'escolaritat, i sempre tenint en compte les capacitats de l'alumne/a, haurà de ser capaç de:

- Tenir competències comunicatives. En el cas d'alumnes usuaris de sistemes alternatius/augmentatius de comunicació, tenir competència per al seu ús d'acord a les seves competències i possibilitats.
- Comprendre i/o expressar-se amb adequació en llengua catalana i castellana tenint en compte les seves competències lingüístiques i cognitives.
- Conèixer les produccions populars pròpies de la llengua en el nivell corresponent (contes, cançons, rodolins, etc.), ja sigui de forma oral o escrita.

PROJECTE LINGÜÍSTIC

- Tenir competència en la comprensió i elaboració de textos escrits.
- Adquirir una lectura funcional.
- Conèixer la llengua catalana de manera que pugui utilitzar-la, al marge que la seva llengua familiar i de relacions socials no ho sigui.
- Conèixer la llengua castellana de manera que pugui utilitzar-la, al marge que la seva llengua familiar i de relacions socials no ho sigui.

3.CRITERIS METODOLÒGICS, ORGANITZATIUS I D'AVALUACIÓ.

La població que atén l'escola és plural i diversa: alumnes amb diferents nivells de discapacitat Intel.lectual, pluridiscapacitats, trastorns generalitzats de desenvolupament, trastorn de l'espectre autista, trastorns de conducta i trastorns de personalitat associats a altres patologies.

Les seves necessitats educatives estaran en funció del grau d'afectació i/o alteració de la funcionalitat en els diferents àmbits de desenvolupament: comunicatiu-lingüístic, social-afectiu, sensorial-cognitiu i físic-motriu.

En tots els àmbits seran necessàries les adaptacions individuals més funcionals para cadascun dels nostres alumnes, però la comunicació és un dels més importants a l'hora de planificar tot el seu procés d'ensenyament- aprenentatge. És per això que es dóna prioritat al desenvolupament de diferents estratègies metodològiques per afavorir la comprensió i expressió de les llengües. La llengua de treball de les competències és el català, però és respecten sempre les produccions lingüístiques de la llengua materna de l'alumne/a.

La programació i el tractament de les llengües per una banda contempla els continguts curriculars propis de l'àrea adaptats d'acord amb les diferents possibilitats dels alumnes recollides al seu Pla Individualitzat (PI)

PROJECTE LINGÜÍSTIC

Per altra banda i degut a la diversitat de patologies del nostre alumnat , ens podem trobar diferents graus d'afectació en l'àmbit comunicatiu-lingüístic, que es tractaran de manera més especialitzada amb la logopeda. Les sessions aniran orientades a treballar de forma específica aquells aspectes que es creguin oportuns com a reforç de les tres dimensions del llenguatge: **forma, contingut i ús.**

Respecte a:

- la **forma** es treballen el nivell fonològic i morfosintàctic : respiració, relaxació, discriminació, articulació, estructuració de les frases...
- al **contingut**, es treballa a nivell semàntic el vocabulari i el seu significat.
- l'**ús** a nivell pragmàtic: aspectes comunicatius d'interacció amb l'entorn.

En els casos d'alumnes on hi ha absència d'habilitats comunicatives i /o de formes lingüístiques; de formes lingüístiques comunicativament poc funcionals; de dificultats molt greus d'expressió i comprensió, s'aplicaran tècniques augmentatives per a la intervenció educativa. L'aplicació d'aquestes tècniques serà una metodologia de treball més enllà de l'àmbit comunicatiu-lingüístic, amb l'objectiu de que l'alumne/a pugui disposar d'una sèries de facilitadors: ajudes tècniques, adequació d'espais, quaderns de comunicació, estratègies d'interacció social... que li proporcionin l'oportunitat de poder actuar sobre l'entorn de la manera més eficaç possible i així millorar la seva participació i l'intercanvi comunicatiu que d'altre manera, potser, no es donaria.

La programació de les llengües per etapes recullen els següents objectius:

Etapa de Primària:

Atenem a alumnes d'entre 7/8 anys a 12/13 anys. En aquesta etapa i, degut a les edats i diferent ritme de progrés dels alumnes, les dificultats del llenguatge i la comunicació són cada vegada més grans i evidents

PROJECTE LINGÜÍSTIC

Les dificultats que ens podem trobar són:

- Afectació a les diferents habilitats comunicatives:
- Dificultats semàntiques, de comprensió lèxica i gramatical: d'ordres senzilles, de vocabulari bàsic, de conceptes bàsics...
- Dificultats en l'organització del discurs; tant en coherència com en cohesió.
- Dificultats tant en la codificació (escriptura) com descodificació (lectura) del llenguatge escrit.
- Dificultats d'accés al significat: comprensió.
- Dificultats en l'escriptura fonològica: alteracions en la correspondència so-grafia, inversions, substitucions, omissions, addicions...).

Les estratègies *metodològiques*, *organitzatives* i de *material* més utilitzades són:

Metodològiques:

- Treball sistemàtic de les rutines que configuren un context interactiu on s'estableixen situacions d'atenció i acció conjunta i on es creen oportunitats d'ús a partir de necessitats bàsiques i d'interessos.
- Potenciar al màxim l'ús del llenguatge en entorns naturals d'interacció.
- Organitzar l'entorn per tal d'anticipar les diferents activitats i permetre la comprensió i estructura de pensament.
- Utilitzar dispositius lingüístics per tal d'assegurar la comprensió del que s'està fent constantment, la possibilitat de resposta constant de l'alumne i el control de l'entorn i d'un mateix.
- Dissenyar activitats participatives i funcionals.
- Potenciar el diàleg induït i/o espontani.

Organitzatives

- Atenció individualitzada, tant a la classe com a les sessions de logopèdia.
- Treball en petit grup.

PROJECTE LINGÜÍSTIC

- Grups flexibles.
- Sortides a la biblioteca del poble per fomentar l'interès per la lectura exposicions de diferents tipus de llibres.

Materials

- Materials manipulatiu d'elaboració pròpia
- Materials manipulatiu de compra.
- Materials de suport: faristols, taules de llum...
- Dispositius tecnològics: ordinador, tauletes...
- Materials adaptats:
- Plafons de comunicació amb el sistema pictogràfic com a suport a diferents activitats del dia a dia.
- Quaderns de comunicació personals.
- Contes i jocs adaptats en el sistema pictogràfic.

Etapa de secundària:

Atenem alumnes de 13/14 fins a 18, i es pot ampliar el grup fins a alumnes de 21 anys.

Malgrat la majoria d'alumnes ja tenen superades moltes de les dificultats de l'etapa anterior, i depenen de les capacitats i discapacitats diverses encara trobem dificultats en l'àmbit comunicatiu- lingüístic com poden ser:

Respecte al llenguatge oral:

- Pobresa lèxica
- Errors gramaticals morfosintàctics i/o fonètico-fonològics.
- Dificultats en la coherència i cohesió discursiva.

Respecte al llenguatge escrit:

- Dificultats per passar del codi oral al codi escrit.
- Dificultats en l'estil lector, velocitat, fluïdesa.
- Dificultats en la comprensió lectora.
- Diverses dificultats en l'escriptura: irregularitats gràfiques, errades en l'ortografia natural i arbitrària, alteracions en l'estructura morfosintàctica i l'organització discursiva.

Les estratègies, *organitzatives* i de *material* més utilitzades són:

Metodològiques

- Creació d'ambients afavoridors de la comunicació dins l'aula.
- Habilitació de l'entorn per afavorir la comprensió: seqüenciar i anticipar les rutines del dia a dia
- Treballar vocabulari quotidià i de conceptes bàsics.
- Ús del suport visual: fotos, símbols, làmines, imatges diverses, power points.
- Funcionalitat en la lectura i escriptura.

Organitzatives:

- Agrupaments flexibles amb alumnes de diferents nivells de lectura i escriptura.
- Sessions individuals o amb parelles a logopèdia.
- Sortides a la biblioteca del poble per fomentar l'interès per la lectura exposicions de diferents tipus de llibres.
- Sessions de lectura individual i col·lectiva.

Materials:

- Contes, lectures, llibres, diaris, notícies ...

PROJECTE LINGÜÍSTIC

- Quaderns de treball
- Làmines, murals
- Ordinador, mòbils, tauletes....
- Jocs, el penjat, dòmino, memoris, scrabble...

L' **avaluació** de les competències comunicatives i de la llengua es farà:

- **a l'inici de curs** hi ha una valoració de la competència comunicativa i lingüística que ens portaran a definir el nivell de l'alumne/a en aquest àmbit i a establir tot el pla d'intervenció concret i específic per a cada alumne/a tant en llengua catalana com castellana.
- **al llarg del curs** es durà a terme a partir de les observacions i del seguiment del treball diari.
- **a final de curs** com a resultat d'un consens de l'equip de professionals que intervenen en el procés definint els objectius aconseguits i aquells que ens proposem pel curs vinent. Quedarà establert en el PI de l'alumne/ a.

4. CONEIXEMENT I ÚS DE LA LLENGUA PER PART DEL PROFESSORAT I PERSONAL NO DOCENT

El català és la llengua utilitzada en el funcionament i organització de l'escola i en extensió en tots els serveis de l'Associació.

Totes les **actuacions administratives de règim interior**: comunicats, avisos al tauler d'anuncis, notificacions a les administracions actes, horaris, rètols indicatius de dependències, arxius, qualificacions, informes externs i interns,... es faran en català

Les **actuacions de projecció externa**: notificacions a les administracions, la web, comunicacions escrites amb la família; es realitzen en llengua catalana.

PROJECTE LINGÜÍSTIC

Les **comunicacions diàries** a les famílies a través de l'agenda es faran en català, amb la possibilitat de fer-les en castellà en aquells casos on hi hagi un clar desconeixement de la llengua vehicular.

Les **reunions informatives** de curs també es realitzen en llengua catalana, en el cas que hi hagi alguna dificultat per entendre alguna dada, es fan els aclariments necessaris en llengua castellana.

Els **informes** de final de curs a la família es realitzaran tots en català. En l'entrevista d'entrega es podrà explicar en castellà si les dificultats d'entendre el català perjudiquen la comprensió.

En el cas de les **tutories**, generalment s'opta per realitzar-les en llengua catalana, excepte en aquells casos que la família té alguna dificultat en entendre el català i es realitza en la llengua que sigui més funcional.

Gairebé la totalitat del personal de l'entitat és de parla catalana. Respecte al personal de l'escola, tant les docents com el personal no docent utilitza el català com a llengua vehicular. Únicament hi ha dues monitores del menjador que tenen com a parla habitual el castellà, però entenen perfectament el català i el parlen sovint quan es dirigeixen als alumnes de parla catalana.

Es vetllarà perquè tot el personal de centre: professorat, personal no docent (monitors de menjador, tallers...) tingui competència lingüística i cura de la qualitat de la llengua per ser-ne model d'ús dins i fora d'espais curriculars.

5. APROVACIÓ DEL PROJECTE.

El projecte s'aprovarà en el claustre de professores i en el consell escolar durant el curs 19-20.

Cada inici de curs es farà una revisió per avaluar la seva validesa i per fer les modificacions i adaptacions que es creguin oportunes.